
A diszlexiás nyelvtanulók szótanulását segítő módszerek

Sarkadi Ágnes

Az előadás témája

- Angolul tanuló diszlexiás tizenévesekkel és felnőttekkel való egyéni foglalkozás során megfigyelt szótanulási nehézségek ismertetése
- A megfigyelt nyelvtanulók szótanulását segítő technikák bemutatása

Mi a diszlexia?

- Az írás és olvasás elsajátításának nehézsége, ami nem magyarázható értelmi fogyatékossgal, vagy nem megfelelő oktatással (Bryant and Bradley, 1985)
- Neurológiai eredetű
- Képességek és nehézségek kombinációja
- A diszlexiásokra jellemző erősségek- fejlett térlátás és vizuális képességek, kreativitás,holisztikus látásmód (Ranaldi, 2003)

A szótanulás és a diszlexia

- A diszlexiás nyelvtanulóknak nemcsak a z olvasás és az írás okoz nehézséget, hanem
  - az auditív információ feldolgozás
  - a vizuális információ feldolgozása
  - a rövid távú memória nem megfelelő működése
  - A szavak mentális lexikonban való tárolása és előhívása
  - a sorrendiség(Smythe, 2004)
- Ezek a problémák megnehezítik az szótanulást.

Helyesírási nehézségek

- Az angol nyelv mély helyesírású- különösen nehéz a diszlexiásoknak- helyesírási hibák, kiejtési nehézségek
  - *selary-salary* , *stady-study* , *sinse-since* , *carage-courage*, *clined-cleaned*
- A betűk sorrendjének felcserélése
  - *thier- their* , *Ducth-Dutch*
- Bizonyos hangok beillesztése és elhagyása:
  - *slowly-slowely* , *pav(e)ment* , *foot-footh* , *tought-thought* , *Aust(r)ia*

Más szótanulási problémák

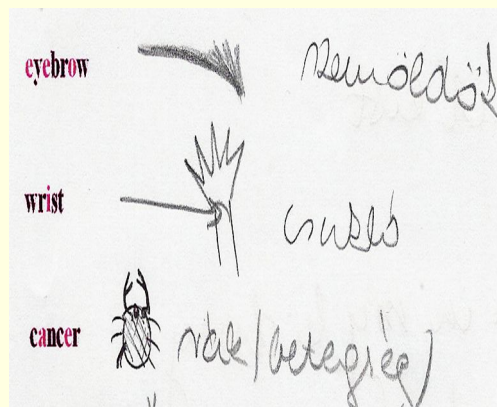
- A hasonló szavak keverése
  - Homogén gátlás, Ranschburg (1939), Meixner (1993)
  - Vizuális hasonlóság: *waist-wrist, water- waiter- weather, quit- quiet- quite*
  - Jelentésbeli hasonlóság: *shoe-socks,*
  - Ellentétes szavak keverése- *earn- spend, cheap- expensive*
  - Azok a szavak, amelyeket egy diszlexiás hasonlónak érez, lehet, hogy nem tűnnek hasonlónak egy nem diszlexiás számára :”*Practice the environment!*”, *temperature-adventure*
- Helytelenül olvasott szavak memorizálása,
  - *electricat - electrician, prepoarti – prepare*

A helyesírási problémák leküzdését segítő technikák

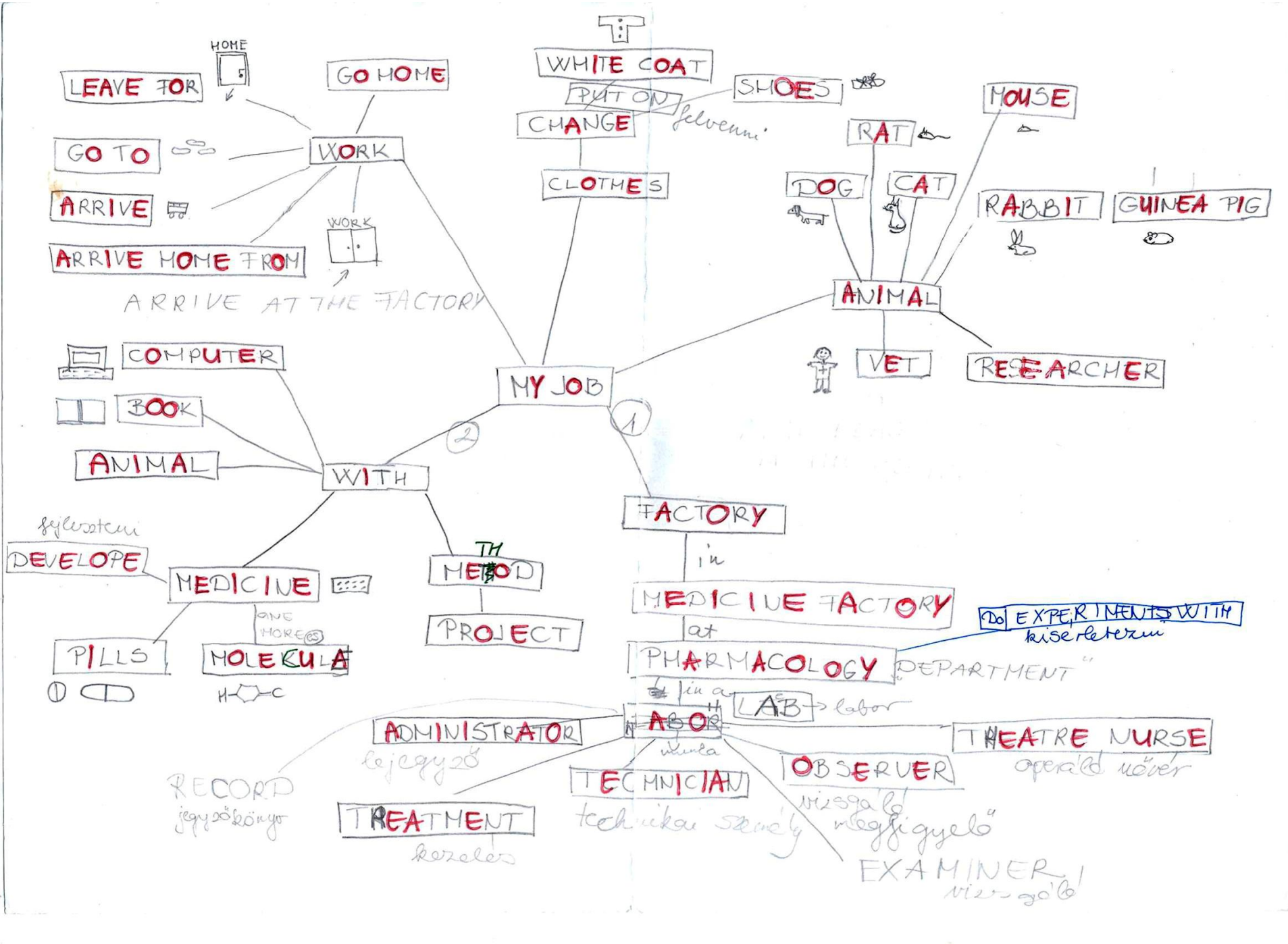
- NYOMTATOTT NAGYBETŰK HASZNÁLAT A SZÓTÁRBAN
- **A MAGÁNHANGZÓK ÉS MÁSSAL HANGZÓK ELTÉRŐ SZÍNNEL VALÓ JELÖLÉSE**(Hodge, 1998)
- Szótagolás -**IM-PROVE, AD-VAN-TAGE**
- A graféma és fonéma kapcsolatok explicit tanítása (Nijakowska, 2001)
  - *rain complain, main, gain - day ,way, may*
- Betűk rajzolása a levegőben - **MESSAGE** (Nijakowska, 2001)
- Training the student to rely on pronunciation to avoid certain mistakes- *Ducht- Dutch, improving,*
- Mennyi időt célszerű a helyesírás gyakorlásával tölteni?- helyesírás ellenőrző program, helyesírási hibák méltányos elbírálása

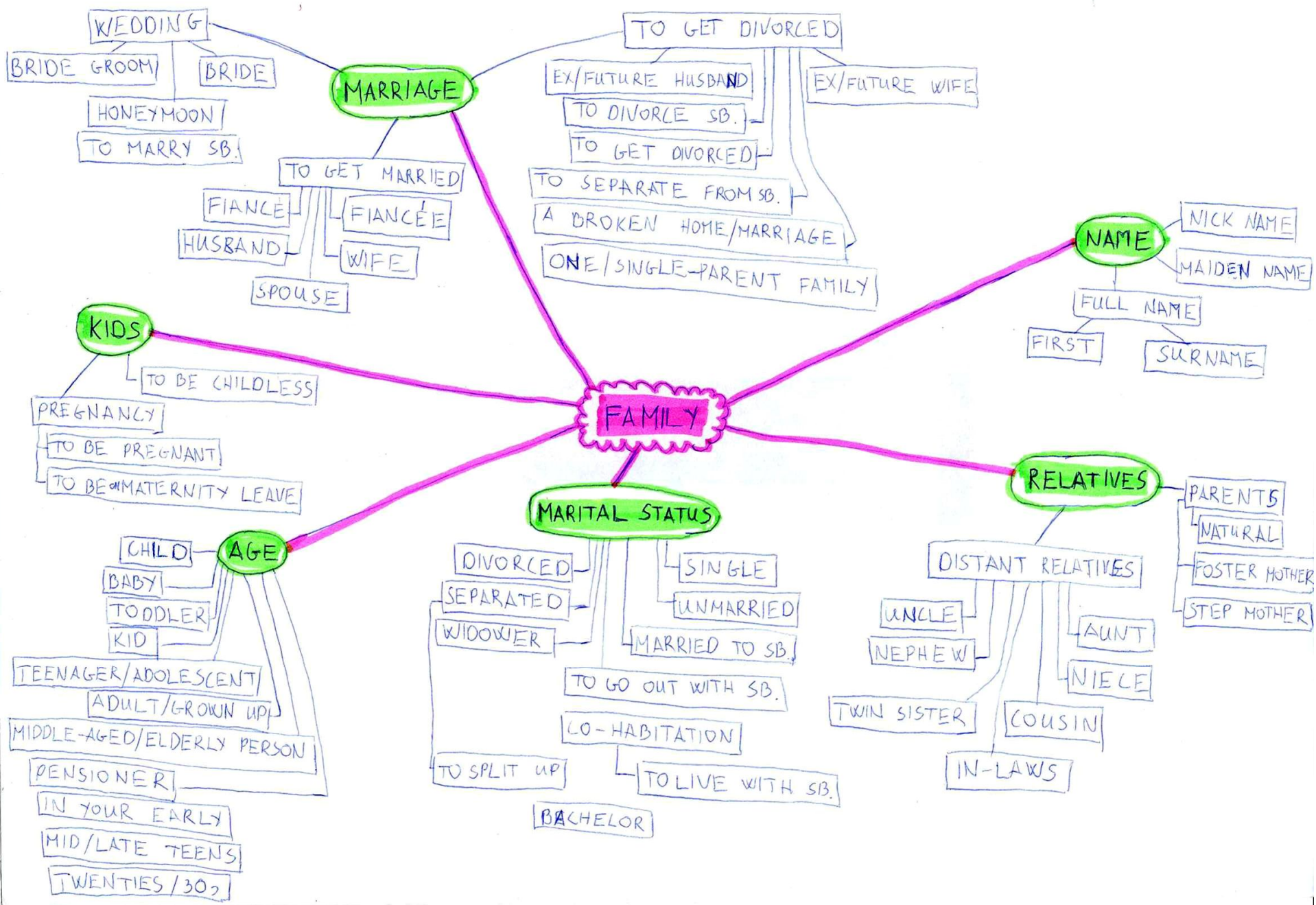
A szavak hatékony tanítását segítő módszerek

- Multiszenzoros technikák- kombinálja a domináns tanulási stílus használatával járó előnyöket, ugyanakkor a tanuló gyengébb modalitásait is fejleszti.
  - Diktafon használata a szavak tanulásához (Kenard, 2000)
  - Memory játék
  - Rajzok készítése szavakhoz (Robinson-Tait, 2003)

- Gondolat térkép- vizuális és verbális elemek, hollisztikus (Gyarmathy, 2001)

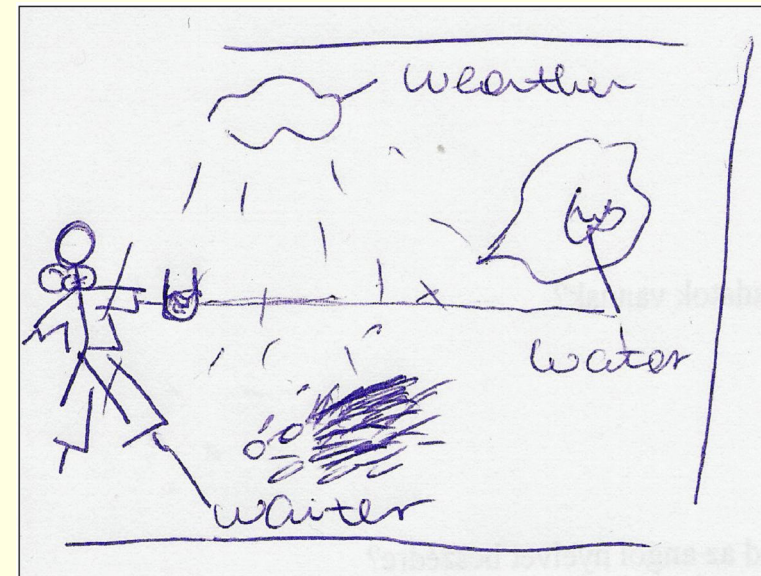
Egyéb memorizálást segítő technikák (Schneider & Crombie, 2003)

- Kulcsszavak- a kulcsszavak a tanuló aktív szókincséhez tartoznak és segítik a szókincs, a kiejtés és a nyelvtani szabályok memorizálását

RAIN-COMPLAIN (eső, panaszkodik)- **He complained about the rain.** (*Panaszkodott az eső miatt*)

- Nehezen tanulható szavaktörténetbe foglalása

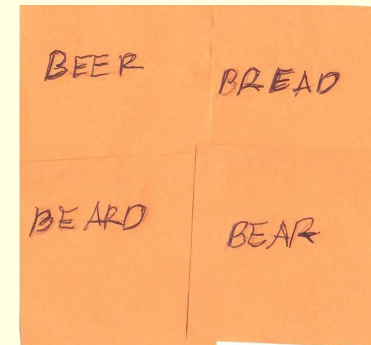
The little pink hedgehog
One day the **weather** was bad and the little pink hedgehog felt cold and it was thirsty. It met the **waiter**. He brought him a glass of **water**. The waiter let the little pink hedgehog to stay with him.

A hasonló szavak tanulást segítő technikák

- Próbáljuk ne egymás után tanítani a hasonló kiejtésű és írásképzű szavakat
- A hasonló szavak gyakori és változatos gyakorlása, minél több érzékelési csatorna segítségével

Pl. *Melyik szót hallod? Mutass rá!*

1. önmagában angolul, 2. mondatban angolul
3. önmagában magyarul 4. mondatban magyarul

Módszerek a félreolvasott szavak memorizálásának elkerülésére

---

- Az egyes kifejezések előzetes megtanítása (pre-teaching)
- A nehéz szavak előzetes kiválasztása és megbeszélése

Összefoglalás

- Fő problémák:
  - Az angol nyelv mély helyesírása
  - A hasonló szavak keverése
  - A félreolvasott szavak memorizálása
- Speciális technikák:
  - Alkalmazásukkal hatékonyabb, és kevésbé frusztráló élmény a szótanulás
  - Multiszenzoros technikák(tanulási stílus!)
  - Memorizálást segítő módszerek
  - Kiemelt figyelem az egymáshoz hasonló szavak tanítására

Felhasznált irodalom

- Bryant, P., & Bradley, L. (1985). *Children's reading problems*. London: Basil Blackwell.
- Hodge, M.E.(1998). *Teaching foreign language to at-risk learners: a challenge for the new millennium*. [Online]
Elérhető: <http://www.vccaedu.org/inquiry/inquiry-spring98/i21hodge.html>
- Gyarmathy, É. (2001): Gondolatok térképe. *Tanítani, 18-19*. 108-115.
- Meixner, I. (1993). *A dyslexia prevenció, reedukáció módszere*. Budapest: Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola.
- Kenard, A. (2000) Surrey Institute of Art & Design, University College Faculties of Design, Arts & Media,
Fashion & Communication-Dyslexia Awareness Support Pack for tutors.. [Online] Elérhető:
■ <http://www.alladin.ac.uk/SUPPORT/downloads/dyslexia%20guidelines.doc>
- Nijakowska, J. (2001, January). *Teaching English as a foreign language to a Polish dyslexic child - A case study*. Paper presented at the 5th BDA International Conference, University of York, UK.
- Ranaldi, F. (2003). *Dyslexia and design & technology*. Great Britain: David Fulton Publishers.
- Ranschburg, P (1939). *Az emberi tévedések törvényszerűségei*. Budapest :Novák Rudolf és Társa.
- Robinson-Tait, C. (2004). *Dyslexia and modern language teaching*. [On-line].
Available:www.dyslexia-parent.com/mag46.html
- Smythe, I. (2004):What is dyslexia? A cross-linguistic comparison.
■ In: I., Smythe (Ed.): *Provision and Use of Information Technology with Dyslexic Students in University in Europe*. [On-line]. Elérhető: <http://www.welshdyslexia.info/minerva/book.pdf>
- Schneider, E. & Crombie, E. (2003). *Dyslexia and foreign language learning*. David Fulton Publisher's: London.